

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

HANDEL OCH EKONOMI I ROMARRIKET

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN
DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Kopplingar till läro- och kursplaner). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Romarriket Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](#)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Handel och ekonomi i Romarriket – Introduktion

1A. Sammanfatta filmens innehåll i några meningar: Vad fanns i karaffen och vilken väg har detta tagit sig till matgästerna? Hur drack romarna vätskan? Vad var garum? Skriv max en halv sida.

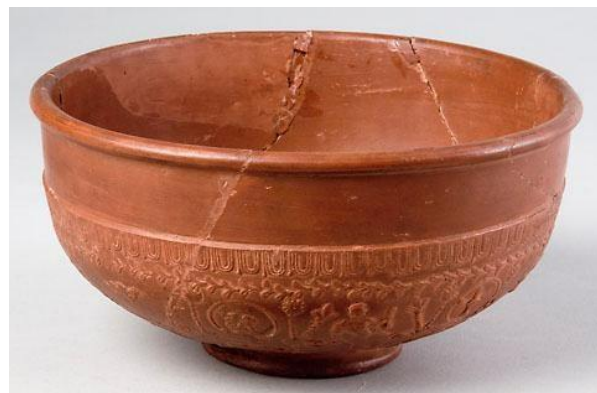
1B. Sammanfatta introduktionen i några meningar: Var hittades kärlet? Hur såg romarnas handelssystem ut och vart sträckte det sig i olika riktningar? Hur färdades varorna? Vilka var de vanligaste produkterna? Vad kallades den vanligaste gemensamma valutan? Vilken var den ekonomiska relationen mellan statsmakten och provinserna/regionerna? Vad berättar romerska fynd som gjorts i Sverige? Vilka andra varor och produkter kom långväga ifrån och varifrån kom de? Skriv max en sida.

2. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som berättar om handel och ekonomi i Romarriket. Få fram så mycket information som möjligt: vad, närifrån, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en sida.

3. Skriv en berättelse utifrån filmen om en handelsprodukts färd. Hitta på en karaktär och berätta om vem denne är, vart denne ska och hur denne upplever sin handelsresa. Vilka är mer med på skeppet? Vad har de i lasten? Var stannar de på vägen? Studera kartor och handelsstäder. Hur lång tid tar det att komma fram? Skriv max en sida.

4. Berätta om en handelsman från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stadsstat kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i handelns tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

5. Studera föremålet!

Vad är det för föremål? Var och när kommer det ifrån? Varför tror du att föremålet är skapat? Vem innehade föremålet? Jämför föremålet med andra liknande föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader? Brukar liknande föremål användas idag? Varför/varför inte? Skriv en halv sida.

Skepp, laster och vägar

1. Studera föremålet och sammanfatta undertemat!

A. Vad är det för föremål? Var och när kommer det ifrån? Vad visar motivet? Vilka personer visas? Vad kan föremålet berätta om handel? Jämför föremålet med andra liknande föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader? Brukar liknande föremål användas idag? Varför/varför inte?

B. Berätta om Muziris' papyrusmanuskript!

C. Berätta om Madrague de Giens skeppsvrak!

D. Hur reste handelsresenärer utmed vägarna? Hur långt sträckte sig nätverket av vägar? Vilket sätt att resa var snabbast?

Skriv max en sida.

2. Studera föremålet!

A. Vad är det för föremål? Var och när kommer det ifrån? Vad visar motivet? Vad kan föremålet berätta om handel? Jämför föremålet med andra liknande

föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader? Brukar liknande föremål användas idag? Varför/varför inte? Skriv max en sida.

3. Skriv en berättelse utifrån filmen om en handelsprodukts färd. Hitta på en karaktär och berätta om vem denne är, vart denne ska och hur denne upplever sin handelsresa. Vilka är mer med på skeppet? Vad har de i lasten? Var stannar de på vägen? Studera kartor och handelsstäder. Hur lång tid tar det att komma fram? Skriv max en sida.

4. Berätta om en handelsman från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stadsstat kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i handels tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

Handelspersoner, penningssystem och banker

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader: Vilka slags personer verkade inom det romerska handelssystemet? Vad använde romarna som betalningsmedel före införandet av mynt? Varför var romarna förhållandevis sena med införandet av mynt? Varför blev bankerna extra viktiga i vissa områden? Vad berättar Bibelns Nya testamentet om handel och bankirverksamhet? Skriv max en halv sida.

2. Studera föremålet ovan! Vad är det för föremål? Var och när kommer de ifrån? Vad har de använts till? Vad berättar motiven och symbolerna? Jämför föremålen med andra liknande föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader? Brukar liknande föremål användas idag? Varför/varför inte? Skriv en halv sida.

3. Beskriv en varas eller produkts väg från sitt ursprung på någon plats bortom havet till att det slutligen hamnar hos en romersk familj. Välj en vara eller produkt. Ange en plats där denna troligen kom ifrån. Beskriv hur den tas om hand och av vilka. Beskriv hur varan förs vidare och av vilka. Beskriv var varan kommer för att därifrån föras vidare över haven. Beskriv vilka som är med. Beskriv vart varan kommer och vilka som tar hand om den. Beskriv hur varan säljs vidare och hur den kommer till "forum" i en romersk stad. Beskriv vilka som säljer och vilka som köper och hur den kommer hem till en familj. Beskriv vid varje "hållplats" vilken handel eller vilka byten som görs, och om mynt är inblandade. Skriv max två sidor.

4. Beskriv i korta drag hur människor handlat med varandra från tiden före mynt och fram till idag. Hur har vi människor möts för att handla? Vilka hjälpmedel och redskap har vi använt? Beskriv minst fem tidsepoker/"hållplatser" i historien. Skriv max en sida.

Handel, krig och kolonisering

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Hur och varför var krig och handel ihopkopplade med varandra? Vad innebar en typisk romersk kolonisering? Hur och varför utvecklades formerna av kolonisering under Julius Caesars och Augustus tid? Skriv max en halv sida.

2. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som kommer från en romersk provins och/eller koloni som ligger långt borta från staden Rom. Få fram så mycket information som möjligt: vad, närifrån, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en sida.

3. Studera föremålet!

Vad är det för föremål? Var och när kommer det ifrån? Vem kan ha använt föremålet? Vad kan det berätta om kolonialism? Jämför föremålet med andra liknande föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader?

Brakar liknande föremål användas idag?
Varför/varför inte? Skriv max en halv sida.

4. Berätta om en romersk person som levde i en romersk koloni eller provins (alltså utanför den italienska halvön). Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stadsstat kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

5. Studera en koloni från tiden 1500-tal till 1900-tal. Var låg kolonin? Vilken statsbildning och kolonialmakt innehade den? När grundades den? När avslutades kolonisationen? Hur levde människorna i kolonin? Vilka handelsprodukter kom från kolonin? Hur lever spåren efter kolonin kvar idag? Jämför kolonin med kolonierna och provinserna i Romarriket. Vilka likheter och skillnader fanns? Skriv max två sidor.

Hur lever det romerska handelssystemet kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av det romerska handelssystemet lever kvar idag. Skriv max en sida.

2. Beskriv en modern varas eller produkts väg från sitt ursprung på någon plats långt borta i andra länder till att den slutligen hamnar hos dig. Välj en vara eller produkt. Ange en plats där den kom ifrån.

Beskriv hur den tas om hand eller tillverkas och av vilka. Beskriv hur varan förs vidare och av vilka. Beskriv var varan kommer för att därifrån föras vidare till en helt annan del av världen. Beskriv vilka som är med. Beskriv vart varan kommer och vilka som tar hand om den. Beskriv hur varan förs vidare och hur den kommer till dig. Beskriv vilka som säljer och vilka som köper. Jämför varans "resa" med en varas "resa" under romersk tid. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max två sidor.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Jämför det antika grekiska och romerska handelssystemet. Beskriv likheter och skillnader. Skriv max en sida.

2. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som berättar om handel och ekonomi i Romarriket. Få fram så mycket information som möjligt: vad, närliggande, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en sida.

3. Berätta om en handelsman från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stad kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i handels tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

4. Beskriv en varas eller produkts väg från sitt ursprung på någon plats bortom havet till att det slutligen hamnar hos en romersk familj. Välj en vara eller produkt. Ange en plats där denna troligen kom ifrån. Beskriv hur den tas om hand och av vilka. Beskriv hur varan förs vidare och av vilka. Beskriv var varan kommer för att därifrån föras vidare över haven. Beskriv vilka som är med. Beskriv vart varan kommer och vilka som tar hand om den. Beskriv hur varan säljs vidare och hur den kommer till "forum" i en romersk stad.

Beskriv vilka som säljer och vilka som köper och hur den kommer hem till en familj. Beskriv vid varje "hållplats" vilken handel eller vilka byten som görs, och om mynt är inblandade. Skriv max två sidor.

5. Diskutera vilken roll handel har i dagens Sverige. Jämför handel i dagens Sverige med handeln i Romarriket. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

6. Beskriv en modern varas eller produkts väg från sitt ursprung på någon plats långt borta i andra länder till att den slutligen hamnar hos dig. Välj en vara eller produkt. Ange en plats där den kom ifrån. Beskriv hur den tas om hand eller tillverkas och av vilka. Beskriv hur varan förs vidare och av vilka. Beskriv var varan kommer för att därifrån föras vidare till en helt annan del av världen. Beskriv vilka som är med. Beskriv vart varan kommer och vilka som tar hand om den. Beskriv hur varan förs vidare och hur den kommer till dig. Beskriv vilka som säljer och vilka som köper. Jämför varans "resa" med en varas "resa" under antik grekisk tid. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max två sidor.

7. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.